

INFORMATIKA VA AXBOROT TEXNOLOGIYALARINI O‘QITISH JARAYONIDA ZAMONAVIY TEXNIK VOSITALARDAN FOYDALANISH

*Samarqand iqtisodiyot va servis instituti. Axborot texnologiyalari kafedrası
dotsenti **Rustamov Jamshid Ergashovich***

rustamovjam7@gmail.com

Annotatsiya: *Ushbu maqola ta’limda zamonaviy vositalardan foydalanish, o’qitishning zamonaviy texnik vositalaridan uzluksiz ta’lim tizimida qanday foydalanish mumkin, degan masala bugungi kunda dolzarbligi haqida.*

Kalit so‘zlar: *texnik vositalar, uzluksiz ta’lim, vazifasi, elektron ta’lim jarayoni, ET.*

Axborotlar miqdorining keng ko‘lamda ortib borayotganligi ta’lim jarayonida yangidan- yangi talablar qo‘ymoqda. Axborotlarni o‘zlashtirish va ulardan ta’lim jarayonida yetarlicha hamda samarali foydalanish uchun qulay vositalardan foydalanishga zarurat tug‘ilmoqda. Bugungi texnologiyada yuz berayotgan inqilobiy o‘zgarishlar aynan axborotlardan ta’lim jarayonida yetarlicha foydalanishni ta’minlashda kompyuter va texnik vositalarni qo‘llanishga olib keldi. Bugungi kunda ta’lim jarayoniga kompyuter va texnik vositalarning jadal kirib kelayotganligi, biroq ulardan foydalanuvchilarning tayyorgarlik darajasi hali lozim darajada emasligi tabiiy holdir. Mutaxassislarning islohotlar bilan mutanosibliigi ta’minlanishini inobatga olish lozim.

Uzluksiz ta’lim-chuqur, har taraflama asosli ta’lim-tarbiya berish, mutaxassis kadrlar tayyorlashning turli-tuman shakl, usul, vosita, uslub va yo‘nalishlarining mukammal uyg‘unligidan iboratdir. Uning turli komponentlari o‘rtasidagi o‘zaro aloqadorlik, muayyan usul va uslublarning ta’lim sharoitiga oqilona tadbiiq etilishi

uzluksiz ta'lim sifatini ta'minlaydi.

Ta'lim tizimining bugungi vazifasi-talaba (o'quvchi, tinglovchi) larni kun sayin ko'payib borayotgan axborot-ta'lim muhiti sharoitida uning mazmunini jadalashgan holda o'rgatishdan iboratdir. Buning uchun ta'limda o'qitishning zamonaviy texnik vositalarini qo'llash zarur.

O'qitishning texnik vositalari bo'limining asosiy vazifalari:

- O'quv jarayoniga zamonaviy texnik vositalar va o'quv texnologiyalarini joriy etish orqali maktabni bitirgan mutaxassislarni tayyorlash sifatini oshirish. Sinf xonalarini texnik tayyorgarlik bilan jihozlash, maktabning moddiy-texnik bazasini yaxshilash orqali erishiladi.

- Maktab xodimlarining texnik tayyorgarligi darajasini oshirish. Maktab o'qituvchilarining uslubiy qo'llanmalariga texnik vositalar va yangi o'quv axborot texnologiyalari (til laboratoriyalarida tarmoq o'quv vositalari, kompyuter dasturlarini joriy etish) bilan ishlash. Maktab o'quv jarayonida zamonaviy texnik o'quv qo'llanmalaridan foydalanishni tashkil etish.

- Barcha darajadagi o'quv jarayonini texnik o'quv vositalari bilan ta'minlash (o'quvchilar, o'qituvchilar, maktab xodimlari).

- O'quv jarayonida kompyuter, multimedia uskunalaridan har tomonlama va to'laqonli foydalanishda o'qituvchi va o'quvchilarga texnik, uslubiy yordam ko'rsatish.

- O'qituvchilarga O'TV asoslari va jihozlarga texnik xizmat ko'rsatish bo'yicha maslahatlar berish va o'qitish.

- O'quv jarayonida texnik o'quv qo'llanmalaridan foydalanish bo'yicha professor- o'qituvchilar bilan maslahatlashish.

- Amaldagi me'yorlar va talablarga muvofiq ravishda O'TVni amalga oshirish usullari va vositalariga muvofiqlikni ta'minlash.

- Yangi texnologiyalar, moslamalar va jihozlar sohasidagi istiqbolli yangi yo'nalishlarni tezkor o'rganish va tadqiq qilish.

- O‘TV xavfsizligi, yangi texnologiyalarni ishlab chiqish va joriy etish, texnik xizmat ko‘rsatish.

- Yangi o‘qitish texnologiyalarini qo‘llab-quvvatlash, joriy etish va rivojlantirish.

- Maktab bo‘limlari buyurtmasi bo‘yicha markaz profilida ishlarni bajarish.

Zamonaviy telekommunikasiya vositalari imkoniyatlari juda keng tizim bo‘lib, unga ma‘lum bo‘lgan kompyuter, multimedia vositalari, kompyuter tarmoqlari, internet kabi tushunchalardan tashqari, qator yangi tushunchalar ham kiradi. Bularga axborot tizimlari, axborot tizimlarini boshqarish, axborotlarni uzatish tizimlari, ma‘lumotlar ombori, ma‘lumotlar omborini boshqarish tizimi, bilimlar ombori kabilar misol bo‘lishi mumkin. XXI asr axborotlashtirish asrida ta‘lim sohasiga elektron ta‘limni joriy etish, har bir ta‘lim muassasasida:

- o‘qitish va o‘qish jarayonining;
- ta‘lim muassasasi boshqarilishining;
- ta‘lim muassasasi faoliyati muhitining axborotlashtirilishini talab qiladi.

Ta‘lim muassasida ET muhitini tashkil etish bosqichlari psixologik axborot muhitini yaratishdan boshlanadi. Texnologik va ilmiy natijalar, yaratilgan dasturiy mahsulotlar asosida zamonaviy vositalar va metodlardan foydalanishga ehtiyoj shakllantiriladi. Bunda har bir ta‘lim muassasasida individual va maslahat mashg‘ulotlar asosida pedagoglarni mustaqil va kompyuter ta‘limi tizimini tashkil etish kerak. Ta‘lim sohasida axborot resurslarini tashkil etish va ta‘limda foydalanishga mamlakatimizda alohida e‘tibor qaratilmoqda. Ta‘lim tizimiga ETni joriy etish, birinchi navbatda, jamiyatning intellektual salohiyatiga, jumladan, ta‘lim sohasining axborotlashuviga, axborot ta‘lim resurslarini ishlab chiqishiga bog‘liq. Ta‘limning fan va ishlab chiqarish bilan integratsiyasi asosli mexanizmlarini ishlab chiqish, uni amaliyotga joriy etish, o‘qishni, mustaqil bilim olishni individuallashtirish, ta‘lim tizimi texnologiyasi va vositalarini ishlab chiqish va

o‘zlashtirish, yangi pedagogik hamda axborot texnologiyalari asosida ETdan foydalangan holda talabalar o‘qishini jadallashtirish ana shunday muhim vazifalar sirasiga kiradi. O‘quv jarayonini ET asosida tashkil etish, shu jumladan, o‘quv materiallarini bayon etishni takomillashtirish tamoyillariga ma’lum o‘zgartirishlar kiritish kerak bo‘ladi. AKTni ta’lim jarayonida qo‘llash asosan ikki xil ko‘rinishda amalga oshiriladi. Birinchi sharti, bu texnik jihozlar bo‘lsa, ikkinchisi sharti esa maxsus dasturiy ta’minotlar bilan ta’minlanganligidir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI:

1. «Oliy ta’lim tizimini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari» to‘g‘risida O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining qarori, 24 aprel 2017 yil, Toshkent.

2. Abduqodirov A.A., Pardaev A.X. O‘qitish nazariyasi va amaliyoti. - Toshkent: Fan, 2019 . -145 b.

3. Bolotov V.A. O distantsionnom obrazovani// Informatika i obrazovanie, №1, 2018 g.

4. Begimqulov U.SH. Pedagogik ta’limda zamonaviy axborot texnologiyalarini joriyetishning ilmiy-nazariy asoslari. -T.: “Fan” 2017.

5. Hamidov Y.Y. Ta’lim samaradorligini oshirishda elektron ta’lim resurslarining o‘rni //Молодой ученый. - 2019. -№ 21 (259). 611-612-b.

6. Farxodovich, Boronov Bobur, and Rajaboyev Shahboz Shodi o‘g‘li. "MECHANISMS FOR USING INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGY SERVICES IN THE ELECTRONIC GOVERNMENT SYSTEM OF UZBEKISTAN AND THEIR EFFECTIVENESS." *Лучшие интеллектуальные исследования* 59.2 (2025): 285-292.

7. Farxodovich, Boronov Bobur. "STAGES OF DEVELOPMENT OF THE INFORMATION AND COMMUNICATION TECHNOLOGY SERVICES SYSTEM." *Лучшие интеллектуальные исследования* 59.2 (2025): 293-298.

8. Farxodovich, Boronov Bobur, Xudaynazarova Dilnoza Gafurovna, and

Yodgorov Xushvaqt Mansurovich. "FARMASEVTIKA KORXONALARIDA BUXGALTERIYA HISOBINING O 'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI." *FRONTIERS OF KNOWLEDGE AND INTERDISCIPLINARY DISCOVERY* 1.1 (2025): 282-289.

9. Боронов, Бобур, and Заррух Мухаммадиев. "ПУТИ РАСШИРЕНИЯ ИНФОРМАЦИОННОГО ОБЪЕМА УЧЕТА КАПИТАЛЬНЫХ ВЛОЖЕНИЙ В ХОЗЯЙСТВУЮЩИЕ СУБЪЕКТЫ." *Передовая экономика и педагогические технологии* 2.2 (2025): 444-450.

10. Boronov, Bobur, and Zarrux Muxammadiev. "Kapital investitsiyalarga doir axborotlarni xususiy kapital to 'g 'risidagi hisobotda aks ettirish uslubiyatini takomillashtirish." *YASHIL IQTISODIYOT VA TARAQQIYOT* 3.4 (2025). Rajaboyev, S. (2024). ZAMONAVIY SHAROITDA AXBOROT-KOMMUNIKATSIYA XIZMATLARINI RIVOJLANTIRISHNING ASOSIY O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI. *Iqtisodiy taraqqiyot va tahlil*, 2(12), 160–166. <https://doi.org/10.60078/2992-877X-2024-vol2-iss12-pp160-166>

11. Rajaboyev , S., & Xamidova , P. (2025). RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA AXBOROT KOMMUNIKATSIYA XIZMATLARIDAN FOYDALANISH. *Iqtisodiy taraqqiyot va tahlil*, 3(1), 120–124. <https://doi.org/10.60078/2992-877X-2025-vol3-iss1-pp120-124>

12. Ражабоев Ш.Ш., and Амиртошев Д.Ш.. "РАҚАМЛИ ИҚТISODIЁТ ВА БАНК ХИЗМАТЛАРИДА БЛОКЧАЙН ТЕХНОЛОГИЯСИНИ КЎЛЛАШ" *Экономика и социум*, no. 4-2 (119), 2024, pp. 853-858.

13. Ражабоев Ш.Ш., and Хайитмуродов Ш.О.. "ТЕЛЕКОММУНИКАЦИЯ ТИЗИМЛАРИНИНГ ТУЗИЛИШ ТАМОЙИЛЛАРИ" *Экономика и социум*, no. 4-2 (119), 2024, pp. 848-852.